

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

110, An Clericus possit alienare patrimonium absque licentia Episcopi, si aliunde acquisiuit beneficium, vel alia bona patrimonium vendas, permutes, obliges, aut aliquo modo aliens, antequam habeas ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

RESOL. CX.

An Clericus possit alienare patrimonium absque licentia Episcopi, si aliunde acquisit beneficium, & alia bona sufficientia pro victu?

Et an, si absque Episcopi licentia patrimonium vendat, permutes, obliget, aut aliquo modo alienet, antequam habeat unde vivere possit, nulla sit talis alienatio?

Et aduertitur bona patrimonialia, ad quorum titulum ordinatus es, non obinde fieri bona Ecclesiastica, tametsi privilegio fori bonorum Ecclesiasticorum gaudeant. Ex part. 9. tr. 8. & Misc. 3. Ref. 23.

§. 1. Discordant in hoc Doctores. Prima opinio negat. Et ita docet Hugolinus de pnest. Episcop. cap. 26. §. 13. num. 4. Gauantus in Enchir. Episcop. verb. Ordines maiores, num. 13. Praepositus in 3. part. q. unica, de Sacram. Ordini, lib. 18. n. 178. Tiberius in Instru. ordinand. c. 9. q. 74. Cenedus in 99. Canon. lib. 1. q. 11. n. 9. ubi sic ait: Sciendum tamen est pro intellectu dicti c. 2. §. 2. minime irritam ceteri praeferat patrimonij alienationem, absque licentia Ordinarij factam, si ipse alienans tempore alienationis habeat congruam sustentationem, quia tunc temporis, secundum dispositionem Concilij, licentia Ordinarij poterit bona, ad cuius titulum ordinatus fuit, alienare: quia in hoc casu cessat ratio finalis Concilij, ibi: Ne cogantur mendicare. & sic debet cessare illius dispositio. Adigere §. Quamuis ff. de iur. patron. c. Cum cessante, de appellat. Quam interpretationem confirmant verba Concilij, ibi: Donec beneficium Ecclesiasticum sufficiens sint adepti, vel aliunde habeant, unde vivere possint. Ita aduertit Flaminus de resignat. lib. 2. quaest. 6. n. 16. & 36. Grafius lib. 2. cap. 97. n. 65. vers. Quod intellige. Ceuallus in pract. q. 527. n. 8. & quaest. 561. ex n. 30. & sic cum constitutur regula in Sacro Concilio Tridentino quod bona, ad cuius titulum Clericus ordinatur, non possint alienari sine licentia Episcopi, & postea sequatur limitatio, donec sufficiens beneficium Ecclesiasticum sint adepti, sequitur, quod in hoc casu non requiritur praedicta licentia, imo ab ipso Concilio permittitur, cum exceptio debeat esse de regula, ex l. Cum Prator. de iudic. aliam enim tam regula tradita in Concilio, quam eius exceptio, idem disponderet, quod esset absurdum. Ita Cenedus. Quibus adde Castrum Palaum 10. 4. tract. 27. punct. 11. n. 11.

2. Sed secunda opinio affirmat: & ita sentiunt Garcia de benef. tom. 1. part. 2. cap. 5. num. 186. & seq. Ludouicus de San Iuan de Sacram. quaest. 2. art. 10. difficul. 2. Gratianus in disceptat. forens. cap. 139. n. 14. Molfesius in Summa, tom. 1. tract. 2. cap. 18. num. 311. Azorius tom. 2. lib. 3. cap. 4. quaest. 3. Parisius de resignat. benef. lib. 2. q. 6. n. 16. & alij. Et ratio est: quia dictio illa, donec, apposita in Concilio, est restrictiua temporis, habetque naturam suspensiuam, donec aliud emergat, id est, dato beneficio, vel alia haereditate, ex qua promotus decenter vivere possit, non prohibetur patrimonij alienatio absque alia Episcopi licentia: & ideo hanc non esse necessariam in casu congruae sustentationis aliunde acquisita. Itaque, sicut fundus dotalis, durante matrimonio, alienari non potest, quoniam data est dos ad onera matrimonij sustentanda; ita nec patrimonium alienari potest, donec habeat Clericus, unde commodè viuat.

3. Quid ego sentiam, dicam breuiter. Secunda opinio est satis probabilis: mihi verò probabilior prima apparet: & ideo, praeter Doctores citatos, illam tenet nouissimè doctus Pater Hieronymus Garcia in Sum. morali. tr. 1. diffic. 1. dub. 5. pun. 5. n. 38. [Quia ait ille] el patrimonio erigido en titulo para ordenarse, E e es

Sup. hoc in tom. 5. tr. 3. lege doctrinam Ref. 5. n. signanter cursum ad medium.

Sup. hoc ad litteram in Ref. seq.

Sup. hoc in tom. 5. tr. 3. Ref. 49. §. 10.

patrimonium pro Subdiacono ordinando communiter determinatur constare ex vncis duodecim annualibus, vt patet ex Synodo Panormitana part. 2. c. 6. n. 19. tamen si in modico deficiat, non obstat quin Episcopus in tali casu possit Clericum ordinare, quia de modico non est curandum, vt habetur in l. si oleum. §. fin. cum l. seq. ff. de dolo, & in l. in rebus. §. possunt ff. commodati, modica enim non nocent, vt patet ex cap. si proponente, ubi glossa, de rescriptis.

2. Verum postea praedictam sententiam ex eodem principio inueni docere Thomam Sanchez in opus. tom. 2. lib. 7. cap. 1. dub. 35. num. 8. & quia casus frequenter potest accidere, ponam eius verba; sic itaque asserit. Secundò nota quòd si modicum deficiat, ad honestam sustentationem parum facit, quia de modico non est curandum, cap. reuera, de consecrat. dist. 2. l. scio ff. de integ. rescriptis. Secus si sit notabilis, qualis erunt quinque respectu viginti quinque. Ita Sanchez, qui citat Nauarrum, ergo cum quinque respectu viginti quinque est defectus notabilis, summa duorum ducatorum & tarenorum non erit notabilis defectu respectu 30. ducatorum.

3. Notandum est tamen hic obiter circa materiam patrimonij, quòd si aliquis Subdiaconus initiatur diaconatu, vel sacerdotio, ostendens testimonium patrimonij renunciati, vel alienati, & tacens renunciationem factam, non incurrit penas statutas contra eos, qui absque patrimonio ordinantur, quia talis verè habet patrimonium, cum renunciatio, vel alienatio facta sit nulla & invalida, licet peccauerit in ea facienda. Ita Sanchez ubi supra dub. 40. iuncto dub. 38. & de hoc casu his diebus in facti contingentia consultus fui, & vt supra respondi.

4. Notat etiam Henriquez lib. 13. cap. 37. num. 2. & lib. 10. cap. 17. & alios, quòdve magis miror, Gonzales in rep. Cancell. §. gloss. 4. num. 36. & nouissimè Mauricium Alzedo in practi Episcop. part. 2. cap. 5. n. 6. docere, graduum in iure Canonico, in sacra Theologia sine titulo, aut patrimonio posse ordinari, quia tali non defuturum est unde viuat, & sic adimpletur mens Concilij; sed hanc sententiam non approbat Sanchez dub. 35. num. 10. & alij. Ego verò si non oblatet declaratio Cardinalium quam affert Emanuel Sà correctus ver. Ord. numero 27. hanc opinionem libenter consulerem in Collegialibus ex aliquo Collegio maiori Salmanticensi, aut Complutensi, nam in dictis Collegiis, quae ego voco equos Troianos doctorum hominum, recepto gradu certum est citò graduum habiturum plulquam congruam sustentationem, & ita tener in specie Corduba in summa quaestione 36.

RESOL. CIX.

An in patrimonio necessario ad sumendos Ordines sacros detur paruitas materiae? Ex part. 5. tractat. 5. Ref. 20.

§. 1. Respondeo affirmatiuè cum Sanch. in opus. tom. 2. lib. 7. cap. 1. dub. 36. num. 8. ubi sic ait. Nota quòd si modicum deficiat ad honestam sustentationem, parum facit, quia de modico non est curandum, cap. re vera, de consecr. dist. 2. l. scio, ff. de integ. rescriptis. secus si sit notabilis defectus, qualis erunt quinque respectu viginti quinque. Ita ille, & ante illum Nauarr. de temp. ord. conf. 17.

es connumerado entre los bienes Ecclesiasticos y goça de sus privilegios; ni puede el Principe secular cofa sobre el; luego este patrimonio sin licentia del Obispo es inagenable. Lo segundo, porque si el ordenado, por solo que tiene que comer sin el patrimonio, pudiese por su mera liberalidad, y gusto, deshazerse del sin licentia del Obispo, superfluo fuera dezir el Concilio, que no pueda enagenarlo *absque Episcopi licentia*, y que esto no se entienda, quando no tiene de otra parte con que sustentarse el ordenando, sino aun teniendolo. *Pater*: porque sino lo tuvierse, como podria dar licentia el Obispo, pues era forzoso, que si la daua, quedar el obligado à darle à comer; y pretender esto el Concilio, ni es creible, ni lleva camino luego habla del caso, quando y a el ordenado tiene que comer por otra parte que aun en tal caso le ha de pidir licentia para deshazerse del. Lo vltimo se prouea *ab inuentione*. Demos, que vn Subdiacono se ordenò à titulo de patrimonio, y luego obtuuo beneficio, ò le dieron hazienda equiualete al patrimonio, con lo qual se deshizo del patrimonio con que se ordenò, si luego despues le impetrafen el beneficio, ò por alguna censura se le quitasen, ò se gastafe lo subrogado en lugar de patrimonio, seria fuerça repetir al que se leuò el patrimonio, que lo buelua para poderse ordenar de Diacono: estos son absurdos, è inconuenientes grandes: luego no se puede resignar patrimonio, y à *fortiori* beneficio, à cuyo titulo se ordenò, sin licentia del Obispo, como se manda en el Concilio.] Hæc Garcia. Dicendum est igitur, alienationem patrimonij factam absque licentia Episcopi, esse illicitam, etiam si promotus de nouo habeat sufficientem beneficium, vel congruam sustentationem. Et quidem si ordinatus habens aliunde, unde uiuat, possit absque Episcopi sui licentia patrimonium, ad cuius titulum fuit saceris initiatus, pro libito suo alienare: ergo Tridentinum inepit, & frustratorie apposuisset illa uerba, absque Episcopi licentia: siquidem iuxta oppositam sententiam sensus esset, tunc solum prærequiri Episcopi facultatem ad alienandum dictum patrimonium, ubi qui non aliunde haberet, unde uiueret: nam, si habeat, unde aliunde uiuere congruenter possit, nolunt Doctores aduersæ sententiæ, necessariam esse hanc Episcopi licentiam. Quare, si hæc propositio negatiua est falsa, affirmatiua erit uera. Quod si factam illationem coacti admittant, rursus rogo, ad quid Episcopi licentia eo casu necessaria à Tridentino exigitur, cum illa Episcopus daturus non sit: quia, si illa ob quamlibet causam daret, teneretur ipse suis sumptibus promotum sustentare? Duo ergo his uerbis Concilium prærequirere uidetur: unum, quod in locum patrimonij, sufficiens beneficium, vel congrua pensio pro decenti victu subrogetur: alterum, quod Episcopus post diligens examen de tali sufficientia iudicet: quæ existente, pro dicti patrimonij alienatione suâ præstet consensum.

4. Sed hic oritur difficultas, an, si absque Episcopi licentia patrimonium vendas, permutes, obliges, aut aliquo modo alienes, antequam habeas, unde uiuere possis, nulla sit talis alienatio, ut colligitur ex Tridentino prohibente prædictam alienationem sub uerbo, *nullatenus*, quod tollit potentiam alienandi, & reddit actum nullum ex Glossa in *Clement. 1. uerbo, Nullatenus, de sequestrat. possess.* & in Auth. *Si qua mulier uerbo, Nullatenus, Cod. ad Senatusconsulti. Velleianum, & ex uerbo, Non possit*, quod etiam inducit nullitatem, utpote quod omnem potentiam ad actum refert, teste Bart. l. *Chim lex. n. 6. & 7. ff. de fideiusorib.* Iason, l. *Frater à fratre. n. 44. uers.* Tertia difficultas, ff. *de condit. et debiti.* & pluribus aliis exornat Sanch. lib. 6. *de matrim. disp. 38. num. 20.*

Sup. hoc
verb. Non
possit. latissi-
me in to. 6.
tr. 1. Ref. 30.
& in aliis
eius primæ
part. & infra

5. Verum his non obstantibus, licet hæc opinio sit probabilior, & illam teneat Ioannes Pæzopolus in 3. part. *quest. unica de Sacram. Ord. dub. 18. n. 178.* Sanch. ubi *supra. disp. 32. n. 7.* Auila *de consensu. part. 3. disp. 5. dub. 5. concl. 2.* Molina *disp. 23. Garcia part. 2. c. 5. n. 177.* & alij: tamen contraria sententia non videtur carere probabilitate, quam tuetur Suarez de *consensu. disp. 31. sect. 1. n. 38.* & Petrus Ledesma de *Sacram. Ord. c. 7. conc. 7. difficult. 1.* Quia Concilium soluit hanc alienationem prohibuit, sed factam non irritauit: sicuti fecit in alienatione beneficij, quam sine licentia Episcopi factam irritam esse docent. Cum ergo in alienatione patrimonij, & pensionis hoc decretum irritans non addiderit, & indicasse uideatur, validam fore, si de facto fiat. Sed hæc parui momenti sunt, ut à communi sententia recedamus. Nunc de Concilio in alienatione patrimonij, & pensionis non apposuit expressè clausulam irritantem, & apposuit tamen illam virtualiter sub illo aduersione, *Nullatenus*, iuncto uerbo, *possit*, quod omnem potentiam tollit, & actum contra factam irritat, & annullat. Ergo, &c. Neque obstat uerbum, *nullatenus*, quia illud docent, non habere vim decreti irritantis, quando actus aliis possit fieri ab eo, qui prohibent. Sic Angelus. *Excomm. 7. sine, Syluester Excomm. primo sine. Armilla, excomm. casu. 35.* & alij apud *Tinquantum in leg. Si unquam uerb. Reueratur. n. 69.* Neque uerbum, *possit*: quia non possumus, quod licet non habeamus, possumus; & idem non semper omnino actum habentis potestatem irritat, ut Couarr. in cap. *Quoniam pactum. 2. part. de pactis, n. 10.* Suarez *5. de leg. 5. p. 9. n. 14.* Salas *de legib. disp. 16. sect. 8. n. 33.* Boncompagni *de legib. disp. 1. quest. 5. part. 7. §. 5. num. 17. uers. Hæc.*

6. Et tandem, bona patrimonialia, ad quorum titulum ordinatus es, non obinde fieri bona Ecclesiastica; tamen si privilegio fori bonorum Ecclesiasticorum gaudeant, aliam alienari non possent ex sola Episcopi licentia, ut permittitur in Trid. Sed necessaria esset solemnitas à iure requisita alienatione bonorum Ecclesiasticorum, de qua in cap. *Sine suspicionibus. 5. 2. 12. q. 2.* & cap. *Nulli. 5. de rebus Ecclesie non alienandis.* Gaudent autem privilegio fori, non quia Ecclesiastica sunt; sed, quia sunt bona personæ Ecclesiasticæ. Vide Gratianum *disceptat. forens. l. 139. n. 3.* Menochium *de recuperand. possess. rem. 3. n. 21.* Ceval. *commur. 9. §. 27.* Cenedo *præctic. q. lib. 1. q. 11. n. 5.*

RESOL. CXI.

An qui suscipit primam tonsuram, vel minorum Ordinum, animo non ascendendi ad alios Ordines, sed gaudenti privilegio fori, & exemptione à tributis, peccet mortaliter: Ex part. 2. tr. 1. 6. & Misc. 2. Ref. 20. aliis 22.

§. 1. **N**Ouissimè August. Barbosa de *quest. Episcopi* art. 1. in 2. *diffic. concl. vlt.* partem tuetur affirmatiuam, & præter ipsos, tenet etiam hanc sententiam Ledesma in *sum. to. 11. tr. de sac. Ord. c. 7. concl. 3. fol. 20. ubi 45.* qui citat Nauar. Et ratio est, quia Conc. Trid. *sess. 4. ait.* Prima tonsura non initiatur, qui Sacramentum Confirmationis non susceperint, & fidei iuramenta edocti non fuerint, quique legere, & scribere nesciant, & de quibus probabilis coniectura non sit eos non secularis iudicij fugiendi fraude, sed ut Deo fidelem cultum præstent, hoc vitæ genus elegisse.

2. At contraria sententia semper uisa est mihi probabilior, & illam ex neotericis amplexi sunt Villalobos in *sum. tract. 12. diffic. 14. n. 2.* Sanchez de *matrim.*